

ЕФЕКТИ МУЛЬТИПЛІКАТОРА В ТУРИСТИЧНІЙ ІНДУСТРІЇ
ТА ЇХНЄ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ЕКОНОМІК РОЗВИНЕНИХ КРАЇНMULTIPLIER EFFECTS IN THE TOURISM INDUSTRY AND
THEIR SIGNIFICANCE FOR THE ECONOMIES OF DEVELOPED COUNTRIES

У статті досліджено сутність ефектів мультиплікатора в туристичній індустрії та визначено їхнє значення для економік розвинених країн в умовах глобальної економічної трансформації. Обґрунтовано, що сучасна туристична індустрія виступає одним із ключових драйверів соціально-економічного розвитку, забезпечуючи значний внесок у формування валового внутрішнього продукту, зайнятості населення, інвестиційної активності та розвитку суміжних галузей економіки. Визначено, що туристичний мультиплікатор проявляється через систему прямих, непрямих та індукованих ефектів, які виникають у результаті поширення туристичних витрат між різними секторами національного господарства. На основі аналізу внеску туристичної галузі у ВВП провідних країн світу встановлено, що найбільші абсолютні обсяги туристичних доходів характерні для США, Китаю, Німеччини та Великої Британії, тоді як найвищий рівень залежності економіки від туризму спостерігається у Таїланді, Сінгапурі, Португалії та Іспанії.

Ключові слова: туристична індустрія, мультиплікативний ефект, туристичний мультиплікатор, міжнародний туризм, економічний розвиток, ВВП, туристичні потоки, зайнятість, інновації, розвинені країни.

The article examines the essence of multiplier effects in the tourism industry and determines their significance for the economies of developed countries under conditions of global economic transformation. It is substantiated that the modern tourism industry acts as one of the key drivers of socio-economic development, ensuring a significant contribution to gross domestic product formation, employment, investment activity, and the development of related sectors of the economy. It has been determined that the tourism multiplier manifests itself through a system of direct, indirect, and induced effects arising from the distribution of tourist expenditures among various sectors of the national economy. The study proves that the effectiveness of the tourism multiplier effect depends on the level of infrastructure development, economic diversification, innovation potential, internal integration of the economic system, and state support for the tourism sector. Modern scientific approaches to assessing the multiplicative impact of tourism on the economic development of countries are analyzed. It has been established that international organizations and researchers increasingly consider tourism not only as a service sector but also as a complex intersectoral mechanism capable of generating significant economic effects through the activation of transport, hospitality, trade, cultural, and financial sectors. Based on the analysis of tourism contribution to GDP in the world's leading countries, it was determined that the largest absolute volumes of tourism revenues are characteristic of the United States, China, Germany, and the United Kingdom, whereas the highest dependence of national economies on tourism is observed in Thailand, Singapore, Portugal, and Spain. It is substantiated that the tourism industry creates a powerful multiplier effect through stimulating intersectoral relations, business development, increasing household incomes, and expanding budget revenues. The study concludes that under modern global challenges, effective tourism management and maintaining the competitiveness of the tourism sector are important prerequisites for ensuring economic resilience and long-term national development.

Key words: tourism industry, multiplier effect, tourism multiplier, international tourism, economic development, GDP, tourist flows, employment, innovation, developed countries.

УДК 338.48:330.43:339.9

DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.23-99>

Лютак О.М.¹

д.е.н., професор,

Луцький національний технічний
університет

Грицай О.В.²

аспірант,

Луцький національний технічний
університет

Liutak Olena

Lutsk National Technical University

Hrytsai Oleksandr

Lutsk National Technical University

Постановка проблеми. Туристична індустрія в сучасних умовах виступає одним із ключових драйверів соціально-економічного розвитку розвинених країн, забезпечуючи не лише формування значної частки валового внутрішнього продукту, але й активізуючи суміжні галузі економіки. Зростання міжнародної мобільності населення, інтенсивний розвиток транспортної інфраструктури, цифровізація туристичних послуг та підвищення ролі сфери вражень у структурі споживання сприяли перетворенню туризму на потужний мультифункціональний сектор світового господарства. У провідних економіках світу туристична діяльність дедалі більше розглядається не лише як джерело валютних надходжень, а й як важливий

інструмент регіонального розвитку, стимулювання зайнятості, інноваційної активності та структурної модернізації національних економік. Особливого значення в цьому контексті набувають ефекти мультиплікатора, які відображають здатність туристичних витрат генерувати додаткові економічні результати в різних секторах господарства. Туристичний мультиплікатор проявляється через розширення попиту на транспортні, готельні, ресторани, культурно-розважальні, торговельні та фінансові послуги, що зумовлює формування вторинних і третинних хвиль економічної активності. У результаті створюється комплексний синергетичний ефект, який сприяє зростанню доходів населення, збільшенню податкових надходжень,

¹ ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4293-0586>

² ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-9754-3776>

розвитку малого та середнього бізнесу, а також активізації інвестиційних процесів.

Для розвинених країн ефекти туристичного мультиплікатора мають стратегічне значення, оскільки дозволяють підтримувати стабільність внутрішнього ринку праці, стимулювати розвиток інфраструктури та підвищувати конкурентоспроможність територій у глобальному економічному просторі. Водночас сучасні виклики, пов'язані з геополітичною нестабільністю, економічними кризами, пандемічними наслідками та зміною моделей туристичної поведінки, актуалізують потребу в поглибленому дослідженні механізмів формування мультиплікативних ефектів і визначенні їхнього впливу на економічну стійкість держав.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Останні наукові дослідження у сфері туристичної індустрії свідчать про зростання уваги до аналізу мультиплікативного впливу туризму на економічний розвиток держав, особливо в умовах постпандемічного відновлення світового господарства. Науковці, міжнародні організації та аналітичні центри дедалі частіше розглядають туризм не лише як сектор послуг, а як комплексний міжгалузевий механізм, здатний генерувати значні прямі, непрямі та індуковані економічні ефекти.

Згідно з дослідженням OECD Tourism Trends and Policies 2024, туристичний сектор у країнах ОЕСР демонструє стійке відновлення після пандемічної кризи та формує значний внесок у економічне зростання, зайнятість і розвиток суміжних галузей. У звіті наголошується, що туристична діяльність забезпечує не лише прямі доходи, але й активізує транспорт, будівництво, сферу харчування, торгівлю та культурні індустрії, формуючи потужний мультиплікативний ефект у національних економіках.

Важливим напрямом сучасних досліджень є оцінка глобального економічного впливу міжнародного туризму через механізми міжгалузевих зв'язків. У праці *Estimating the Global Economic Impacts of International Tourism* автори Ali Alsamawi, Norihiko Yamano та Akash Kohli [1] аналізують вплив туристичних потоків на глобальні виробничі ланцюги та доводять, що міжнародний туризм формує значний мультиплікативний ефект через систему міжнародної торгівлі, експорту послуг та глобальних ланцюгів створення вартості.

Значну увагу дослідники приділяють просторовим і міжсекторальним ефектам туристичної діяльності. У статті *«Spatial and cross-sectoral input spillover effects: the case of the Italian tourism industry»* Silvia Emili та Federica Galli [2] доводять, що туристична індустрія Італії створює складну систему просторових і галузевих взаємозв'язків, які забезпечують поширення економічних ефектів далеко за межі безпосередньо туристичного сектору. Автори підкреслюють, що туризм стимулює

розвиток локальних виробництв, інфраструктури та регіональної економічної активності. Matviichuk L., Liutak O., Dashchuk Y., Lepkiy M., Sidoruk S. [5] акцентують увагу на регіональних особливостях та факторах розвитку туризму.

Актуальним напрямом сучасних наукових досліджень є також кількісна оцінка туристичного мультиплікатора, зокрема у роботі *«Quantifying the Multiplier Effect of the Hospitality Sector»* Aleksandar Trajkov та Jovanka Biljan [8], використовуючи методологію міжгалузевих таблиць «витрати–випуск», встановили, що сектор гостинності має один із найвищих мультиплікаторів у структурі економіки Північної Македонії. Дослідження підтверджує, що збільшення туристичних витрат спричиняє значний приріст доходів у суміжних галузях економіки.

Суттєвий внесок у дослідження ролі туризму в економічному розвитку зробили також грецькі науковці Olga Kalantzi, Dimitrios Tsiotas та Serafeim Polyzos [4], зокрема автори доводять, що туризм характеризується високим рівнем економічної стійкості та здатністю підтримувати економічне зростання навіть у періоди кризових явищ, особлива увага приділяється здатності туристичного сектору генерувати додаткові надходження до державного бюджету та підтримувати зайнятість населення.

У сучасних дослідженнях також простежується посилення уваги до інноваційного розвитку туристичної індустрії як чинника підвищення мультиплікативного ефекту. Так, Miguel Angel Montanes-Del-Rio та Jose Aurelio Medina-Garrido [6] обґрунтовують, що інноваційна активність туристичних підприємств прямо впливає на ефективність функціонування туристичної сфери та масштаби її економічного впливу.

Окрему увагу міжнародні організації приділяють оцінці сучасної динаміки туристичних потоків. За даними UN Tourism [9], у першому кварталі 2024 року міжнародний туризм досяг 97 % допандемічного рівня, а туристичний сектор фактично відновив свої позиції як один із ключових драйверів світової економіки. У 2023 році прямий внесок туризму у світовий ВВП досяг близько 3 % глобального ВВП, що підтверджує вагоме значення мультиплікативних ефектів туристичної діяльності для економічного розвитку держав.

Попри значну кількість наукових праць, присвячених розвитку туристичної індустрії, питання комплексного аналізу мультиплікативного впливу туризму на економіку розвинених країн залишаються недостатньо систематизованими. Особливої уваги потребує дослідження взаємозв'язку між туристичними потоками, структурою національного господарства та масштабами економічного ефекту, який формується внаслідок функціонування туристичного сектору.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження сутності ефектів мультиплікатора в туристичній індустрії, визначення особливостей їх прояву в економіках розвинених країн та обґрунтування їхнього значення для забезпечення економічного зростання, структурної трансформації й підвищення конкурентоспроможності національних економік.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасна туристична індустрія є однією з найбільш динамічних складових світової економіки, яка забезпечує значний вплив на соціально-економічний розвиток держав через систему прямих, непрямих та індукованих економічних ефектів. У розвинених країнах туризм виступає не лише джерелом валютних надходжень, але й важливим каталізатором структурних змін, регіонального розвитку, інвестиційної активності та формування зайнятості. Особливу роль у цьому процесі відіграють ефекти мультиплікатора, які відображають здатність туристичних витрат генерувати додаткову економічну активність у суміжних секторах національного господарства. Сутність мультиплікативного ефекту в туристичній індустрії полягає у багаторазовому поширенні первинних витрат туристів через систему міжгалузевих економічних зв'язків. Витрати туристів на проживання, транспорт, харчування, розваги, культурні послуги та торгівлю формують доходи туристичних підприємств, які, у свою чергу, спрямовують отримані кошти на оплату праці, закупівлю товарів і послуг, сплату податків та інвестиційну діяльність, тобто початкові туристичні витрати створюють вторинні хвилі економічного зростання, що забезпечують розширення сукупного попиту та збільшення валового внутрішнього продукту.

На основі врахування напрацювань таких провідних вчених як Alsamawi A., Yamano N., Kohli A. [1], Emili S., Galli F. [2], Kalantzi O., Tsiotas D., Polyzos S. [4] ми можемо зазначити, що економічний зміст туристичного мультиплікатора доцільно розглядати через три основні складові: прямий, непрямий та індукований ефекти, де прямий ефект виникає внаслідок безпосереднього споживання туристичних послуг, непрямий ефект проявляється через активізацію діяльності підприємств-постачальників, які забезпечують функціонування туристичної індустрії, а індукований ефект формується в результаті зростання доходів працівників туристичної сфери та суміжних галузей, що стимулює додаткове споживання товарів і послуг у національній економіці.

Математично мультиплікатор туристичних витрат може бути представлений як співвідношення приросту національного доходу до приросту туристичних витрат, тобто чим вищий рівень внутрішньої інтегрованості економіки та нижча залежність туристичної сфери від імпорту, тим

більшим є значення мультиплікатора. У розвинених країнах високий рівень диверсифікації економіки забезпечує ефективне поширення туристичних витрат між різними секторами господарства, що посилює мультиплікативний ефект. Особливо яскраво ефекти туристичного мультиплікатора проявляються в країнах Європейського Союзу, США, Канаді та Японії, де туристична індустрія інтегрована у складні системи національного виробництва та сфери послуг. Наприклад, розвиток міжнародного туризму у Франції, Іспанії та Італії стимулює не лише готельно-ресторанний сектор, але й транспортне машинобудування, агропродовольчий комплекс, сферу нерухомості, культурні індустрії та цифрові сервіси, як наслідок формується широкий економічний ланцюг створення доданої вартості.

Важливим аспектом сучасного розвитку туристичної індустрії є її вплив на ринок праці, як зазначають Matviichuk L., Liutak O., Dashchuk Y., Lepkiy M., Sidoruk S. [5] туризм характеризується високою трудомісткістю, що сприяє створенню значної кількості робочих місць як у безпосередньо туристичному секторі, так і в суміжних галузях. У розвинених країнах мультиплікативний ефект зайнятості особливо важливий для підтримки економічної активності регіонів, орієнтованих на сферу послуг та рекреаційну діяльність.

Крім економічного впливу, туристичний мультиплікатор має важливе фінансове значення, а саме: зростання туристичних потоків сприяє збільшенню податкових надходжень до державного та місцевих бюджетів через сплату податку на додану вартість, туристичних зборів, акцизів, податків на доходи фізичних осіб та прибуток підприємств. Отримані фінансові ресурси можуть спрямовуватися на розвиток транспортної, соціальної та туристичної інфраструктури, що створює додаткові передумови для економічного розвитку територій. Для оцінки загального потенціалу розвитку туристичної індустрії важливим елементом є аналіз загального обсягу туристичного потоку, який і визначає тенденцію розвитку галузі (рис. 1).

Аналіз динаміки міжнародного туристичного потоку за мега-регіонами світу у 1950–2025 рр. свідчить про стійке зростання глобальної туристичної активності, незважаючи на вплив економічних криз, пандемічних обмежень та геополітичної нестабільності. Представлені статистичні дані демонструють як довгострокові структурні зміни у світовому туризмі, так і трансформацію регіональної структури міжнародних туристичних потоків. Найбільший обсяг міжнародних туристичних прибуттів традиційно припадає на Європу, яка протягом усього досліджуваного періоду залишається провідним туристичним регіоном світу. У 1950 році Європу відвідало лише 16,8 млн міжнародних туристів, тоді як у 2025 році цей показник досяг

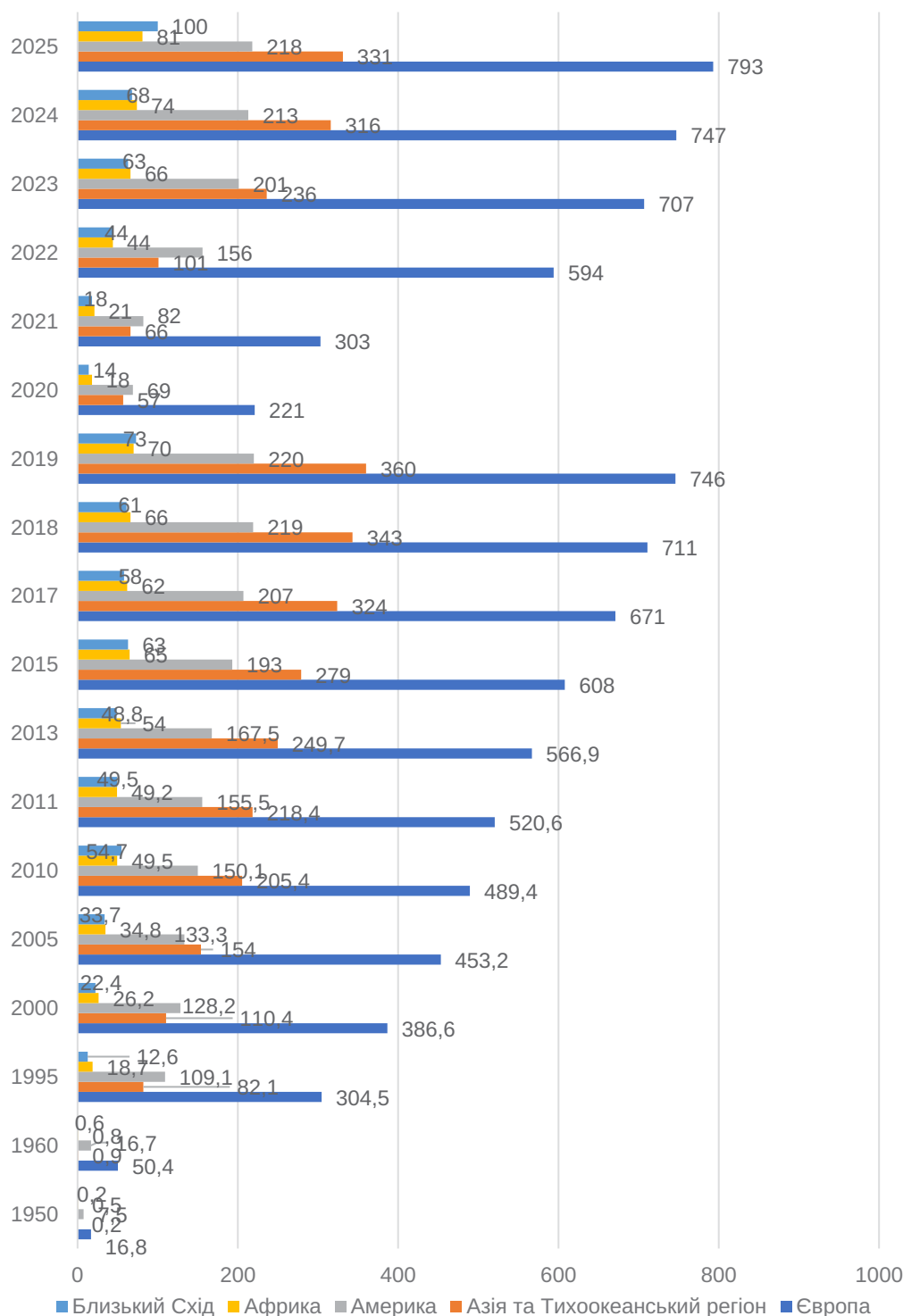


Рис. 1. Обсяг туристичного потоку за мегарегіонами, млн. осіб.

Джерело: побудовано автором на основі [3; 7; 10]

793 млн осіб, таким чином, за 75 років туристичний потік до Європи зріс майже у 47 разів. Домінування Європи пояснюється високим рівнем розвитку транспортної інфраструктури, значною концентрацією культурно-історичних ресурсів, інтеграційними процесами в межах Європейського Союзу,

спрощенням прикордонного режиму та високим рівнем туристичної мобільності населення. За даними UN Tourism, у 2025 році на Європу припадало близько 52 % усіх міжнародних туристичних прибуттів світу. Другим за масштабами туристичним регіоном у сучасних умовах виступає

Азійсько-Тихоокеанський регіон, розвиток якого характеризується особливо високими темпами зростання упродовж останніх десятиліть. Якщо у 1950 році регіон приймав лише 0,2 млн туристів, то у 2025 році туристичний потік зріс до 331 млн осіб, а найбільш інтенсивне зростання спостерігалось після 2000 року, що пов'язано з економічним піднесенням Китаю, Південної Кореї, Японії, Таїланду, В'єтнаму та інших країн регіону, розвитком авіаційного сполучення та зростанням середнього класу. Водночас саме Азійсько-Тихоокеанський регіон найбільше постраждав від пандемії COVID-19 через тривале збереження карантинних обмежень: у 2020–2021 рр. обсяги туристичних потоків різко скоротилися, однак уже у 2024–2025 рр. спостерігається активне відновлення міжнародного туризму. Американський регіон також демонструє стійке зростання туристичних потоків, зокрема у 1950 році кількість міжнародних туристів становила лише 7,5 млн осіб, а у 2025 році досягла 218 млн осіб; важливу роль у розвитку туризму в Америці відіграють США, Канада, Мексика та країни Карибського басейну. У структурі регіонального туризму значну частку займає як діловий, так і рекреаційний туризм, разом із тим у 2025 році темпи зростання туристичних потоків до Америки були нижчими порівняно з іншими регіонами світу, що частково пов'язується зі зниженням міжнародного туристичного попиту на США та посиленням конкуренції з боку європейських туристичних напрямів. Суттєву позитивну динаміку демонструє Близький Схід, де незважаючи на відносно невеликі абсолютні масштаби туристичних потоків, регіон характеризується одними з найвищих темпів приросту: якщо у 1995 році Близький Схід відвідало лише 9,1 млн туристів, то у 2025 році цей показник досяг 100 млн осіб, а особливо активний розвиток туристичної індустрії спостерігається в Об'єднаних Арабських Еміратах, Саудівській Аравії, Катарі та Туреччині. Зростання туристичних потоків забезпечується масштабними інвестиціями в інфраструктуру, розвитком авіахабів, проведенням міжнародних заходів та диверсифікацією економіки країн регіону. Африка залишається регіоном із найменшими обсягами міжнародного туризму, однак характеризується стабільною позитивною динамікою: у 1950 році туристичний потік становив лише 0,3 млн осіб, а у 2025 році зріс до 81 млн осіб, а основними туристичними центрами регіону стали Єгипет, Марокко, ПАР, Туніс та Кенія. Розвиток туризму в Африці стримується недостатнім рівнем транспортної інфраструктури, політичною нестабільністю окремих держав та низьким рівнем безпеки, проте регіон демонструє один із найвищих темпів відновлення після пандемії COVID-19.

У сучасних умовах особливого значення набуває інноваційна трансформація туристичної

індустрії, зокрема цифровізація туристичних послуг, розвиток платформ бронювання, використання штучного інтелекту, Big Data та технологій віртуальної реальності сприяють підвищенню ефективності функціонування туристичного сектору та розширенню масштабів його економічного впливу. У розвинених країнах інновації виступають важливим чинником посилення мультиплікативного ефекту через підвищення продуктивності праці, покращення якості послуг та залучення нових категорій туристів. Водночас ефективність туристичного мультиплікатора залежить від низки факторів, серед яких рівень розвитку інфраструктури, купівельна спроможність туристів, державна підтримка туристичної сфери, інвестиційний клімат, безпекова ситуація та екологічна стійкість територій. Значний негативний вплив на туристичну індустрію мають глобальні кризи, пандемії, інфляційні процеси та геополітична нестабільність, які можуть спричиняти скорочення туристичних потоків та послаблення мультиплікативних ефектів.

Оцінюючи загальний внесок туризму у ВВП провідних країн світу та частку галузі зокрема (табл. 1), варто відмітити прямий, непрямий та індукований внесок туристичної галузі у ВВП країн у 2024 році за оцінками WTTC та Oxford Economics.

Аналіз наведених даних свідчить про вагоме значення туристичної індустрії для економік як розвинених, так і країн, що активно розвиваються. Абсолютним світовим лідером за загальним внеском туризму у ВВП є США, де туристична галузь формує 2360 млрд дол. США, що підтверджує високий рівень розвитку внутрішнього та міжнародного туризму, а також потужний мультиплікативний ефект туристичної діяльності для американської економіки. Друге місце посідає Китай із показником 1300 млрд дол. США, що демонструє стрімке зростання ролі туристичного сектору в економіці країни та активне розширення внутрішнього туристичного ринку. Серед європейських країн найвищі абсолютні показники туристичного внеску мають Німеччина, Велика Британія, Франція, Італія та Іспанія, що свідчить про високий рівень інтеграції туристичної індустрії у структуру національних економік.

Водночас аналіз частки туристичної галузі у ВВП країни демонструє іншу структуру лідерства: найбільшу залежність економіки від туризму мають Сінгапур (16,5 %), Таїланд (18,2 %), Португалія (17,4 %), Мексика (15,8 %) та Іспанія (15,2 %), де туристична сфера виступає одним із ключових джерел економічного зростання, зайнятості та валютних надходжень. Для цих країн характерною є висока спеціалізація на туристичних послугах, що посилює мультиплікативний ефект туризму, але одночасно підвищує вразливість економіки до глобальних криз і коливань міжнародного туристичного попиту.

Таблиця 1

Внесок туризму в економіку провідних країн світу у 2024 році

Країна	Загальний внесок туризму у ВВП, млрд дол. США	Місце у світі за внеском	Частка туристичної галузі у ВВП країни, %	Місце у світі за часткою
Китай	1300,0	2	11,3	8
США	2360,0	1	9,1	14
Німеччина	487,6	3	10,8	10
Японія	297,0	4	7,5	18
Велика Британія	295,2	5	10,0	12
Франція	289,2	6	9,4	13
Іспанія	270,2	7	15,2	4
Мексика	261,6	8	15,8	3
Індія	231,6	9	6,8	20
Італія	248,3	10	10,5	11
Туреччина	153,5	13	12,0	6
Таїланд	96,5	18	18,2	2
ОАЕ	68,0	22	12,0	7
Саудівська Аравія	91,0	19	9,8	15
Сінгапур	49,0	28	16,5	1
Єгипет	32,2	41	8,7	16
Марокко	18,7	55	7,9	17
В'єтнам	36,0	36	7,2	19
Португалія	65,9	24	17,4	5
Греція	48,8	28	13,1	5

Джерело: сформовано автором на основі [10; 11]

Порівняно нижча частка туризму у ВВП США, Японії, Німеччини чи Франції пояснюється високим рівнем диверсифікації їхніх економік, у структурі яких вагому роль відіграють промисловість, фінансовий сектор, технології та сфера високо-технологічних послуг. Разом із тим навіть за відносно нижчої питомої ваги туристична індустрія забезпечує для цих країн значні фінансові надходження та стимулює розвиток суміжних галузей. Загалом наведені показники підтверджують, що туристична індустрія є важливим чинником економічного розвитку, а масштаби її впливу визначаються як абсолютними обсягами туристичних доходів, так і рівнем залежності національної економіки від туристичного сектору.

Висновки. Аналіз міжнародного туристичного потоку за мега-регіонами світу свідчить про високу стійкість туристичної індустрії до глобальних криз та її важливу роль у світовій економіці, зокрема провідні позиції зберігає Європа, водночас найбільш динамічне зростання демонструють Азійсько-Тихоокеанський регіон та Близький Схід. Загальною тенденцією сучасного етапу розвитку міжнародного туризму є поступове відновлення глобальної туристичної активності, посилення конкуренції між туристичними дестинаціями та зростання значення туризму як чинника

економічного розвитку й міжнародної інтеграції. Мультиплікативний ефект туристичної індустрії є одним із ключових механізмів забезпечення економічного розвитку розвинених країн, оскільки туризм формує комплексний вплив на національні економіки через стимулювання міжгалузевих зв'язків, розвиток підприємництва, зростання зайнятості, збільшення бюджетних надходжень та активізацію інноваційної діяльності. Саме тому ефективне управління туристичним сектором та підтримка його конкурентоспроможності повинні розглядатися як важливий елемент державної економічної політики в умовах глобальної економічної трансформації. Дослідження показало, що ефекти мультиплікатора забезпечують значний вплив туристичних витрат на розвиток суміжних галузей економіки, стимулюючи зростання зайнятості, інвестиційної активності, доходів населення та бюджетних надходжень. Встановлено, що найбільші абсолютні обсяги внеску туризму у ВВП характерні для економічно потужних держав, таких як США, Китай, Німеччина та Велика Британія, тоді як найвищий рівень залежності від туризму спостерігається у країнах із високою туристичною спеціалізацією (Таїланді, Сінгапурі, Португалії та Іспанії). Аналіз динаміки міжнародних туристичних потоків підтвердив стійке зростання глобальної

туристичної активності та поступове відновлення туристичного сектору після пандемічної кризи COVID-19. Доведено, що ефективність туристичного мультиплікатора значною мірою залежить від рівня розвитку інфраструктури, диверсифікації економіки, інноваційного потенціалу та державної підтримки туристичної сфери. Водночас сучасні глобальні виклики, зокрема геополітична нестабільність, інфляційні процеси та зміни у структурі міжнародного попиту, формують нові умови функціонування туристичної індустрії та потребують адаптації механізмів управління її розвитком. У перспективі подальші наукові дослідження доцільно спрямувати на поглиблений аналіз регіональних особливостей формування мультиплікативних ефектів туризму та оцінку їхнього впливу на економічну резильєнтність держав у кризових умовах.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Alsamawi A., Yamano N., Kohli A. Estimating the Global Economic Impacts of International Tourism. Paris : OECD Publishing, 2024. URL: https://www.oecd.org/en/publications/estimating-the-global-economic-impacts-of-international-tourism_a978348f-en.html
2. Emili S., Galli F. Spatial and cross-sectoral input spillover effects: the case of the Italian tourism industry. *The Annals of Regional Science*. 2023. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s11123-023-00665-4>.
3. International Tourism 2025. URL: https://pre-webunwto.s3.eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/2026-01/Factsheet-International-Tourism-2025-Barometer-Jan-2026.pdf?VersionId=7Wm3XtE1rVDFA5N44dtJKAXamVKvsazS&utm_source=chatgpt.com
4. Kalantzi O., Tsiotas D., Polyzos S. The Contribution of Tourism in National Economies: Evidence of Greece. 2023. URL: <https://arxiv.org/abs/2302.13121>
5. Matviichuk L., Liutak O., Dashchuk Y., Lepkiy M., Sidoruk S. Information system for diagnostic competitiveness of the hospitality industry of the regions of Ukraine. *Informatyka, Automatyka, Pomiar W Gospodarce I Ochronie Środowiska*. 2023. № 4. P. 132–138. DOI: <http://doi.org/10.35784/iapgos.5394>
6. Montanes-Del-Rio M. A., Medina-Garrido J. A. Determinants of the Propensity for Innovation among Entrepreneurs in the Tourism Industry. 2024. URL: <https://arxiv.org/abs/2401.13679>).
7. OECD Tourism Trends and Policies 2024. Paris : OECD Publishing, 2024. URL: https://www.oecd.org/en/publications/2024/07/oecd-tourism-trends-and-policies-2024_17ff33a3.html (дата звернення: 13.05.2026).
8. Quantifying the Multiplier Effect of the Hospitality Sector / A. Trajkov, J. Biljan. 2024. URL: https://www.researchgate.net/publication/392273973_Quantifying_the_Multiplier_Effect_of_the_Hospitality_Sector
9. UN Tourism. International tourism reached 97% of pre-pandemic levels in the first quarter of 2024. URL: <https://www.unwto.org/news/international-tourism-reached-97-of-pre-pandemic-levels-in-the-first-quarter-of-2024>
10. The World's Biggest Tourism Economies. URL: <https://www.visualcapitalist.com/ranked-the-worlds-biggest-tourism-economies/>
11. World Travel & Tourism Council (WTTC) Economic Impact Research. URL: <https://wttc.org/research/economic-impact>

Дата надходження статті: 27.04.2026

Дата прийняття статті: 22.05.2026

Дата публікації статті: 29.05.2026